

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO**

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 9000

F: 01 478 9021

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

Številka: 33100-1/2020/7
Ljubljana, 20. julij 2020
EVA /
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Spremembe shem neposrednih plačil za leto 2021 – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade: Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU – 1G, 65/14 in 55/17) in za izvrševanje 11. člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVMVVR, 26/14, 32/15, 27/17 in 22/18) je Vlada Republike Slovenije na ___ seji dne _____ pod ___ točko dnevnega reda sprejela naslednji S K L E P   Vlada Republike Slovenije je določila spremembe shem neposrednih plačil za leto 2021.   dr. Božo Predalič GENERALNI SEKRETAR   Prejmejo: –Ministrstvo za kmetijstvo, –Služba Vlade RS za zakonodajo, –Ministrstvo za finance.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
– dr. Jože Podgoršek, državni sekretar za kmetijstvo, – dr. Darja Majkovič, generalna direktorica Direktorata za kmetijstvo, – mag. Marjeta Bizjak, namestnica generalne direktorice.
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
5. Kratek povzetek gradiva: Gradivo je podlaga za odločanje o spremembi shem neposrednih plačil za leto 2021. Konkretno se spremembe nanašajo na sheme proizvodno vezanih podpor, o čemer mora Slovenija, v skladu s 53.členom Uredbe (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. december 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore v okviru skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 637/2008 in Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 (UL L št. 347 z dne 20.12.2013, str. 608) zadnjič spremenjene z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2020/756 z dne 1. aprila 2020 o spremembi prilog II in III k Uredbi (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 179 z dne 9. 6. 2020, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1307/2013/EU), obvestiti Komisijo najkasneje 1. avgusta 2020. Gradivo povzema ključne elemente sprejete reforme neposrednih plačil v okviru SKP v Sloveniji in

predstavi cilje, ki se jih zasleduje ter nato predstavi predlog sprememb shem neposrednih plačil v Sloveniji za koledarsko leto 2021, vključno s finančnimi posledicami. Predlagana je:

- Uvedba nove proizvodno vezane podpore »Podpora za rejo drobnice«, ki se dodeli rejcem drobnice, ki redijo 14 ali več ovc oz. koz, ki so najmanj enkrat jagnjile oz. jarile ali so stare najmanj eno leto na dan 1. februar v tekočem letu. Za podporo se nameni do 1,4 % letne nacionalne zgornje meje iz priloge II Uredbe 1307/2013/EU.
- Zaradi uvedbe nove proizvodno vezane podpore se prilagodi ovojnica za sheme proizvodno vezanih podpor.
- Pri proizvodno vezani podpora za zelenjadnice se iz seznama upravičenih zelenjadnic črta repa, ker se lahko uporablja kot zelenjadnica ali poljščina.

Uredba (EU) št. 1307/2013 formalno ni časovno omejena, zato se uporabljala dokler ni uradno razveljavljena. Vendar ta uredba ne vsebuje nacionalnih zgornjih mej za leta po koledarskem letu 2020, kar pa je finančno leto 2021 in že sodi v Večletni finančni okvir (nadalje v besedilu: VFO) 2021-2027. Zato jo bo potrebno spremeniti tako, da bo vključevala ustrezne nacionalne zgornje meje, ko bo dosežen politični dogovor za VFO 2021 -2027. Glede na potek dosedanjih razprav o reformi 2021-2027 in zamude pri sprejemu VFO 2021-2027 se načrtuje tudi prehodno obdobje. V postopku obravnave je predlog t.i. prehodne uredbe, ki pokriva tako ukrepe razvoja podeželja kot tudi neposredna plačila in tržno cenovne ukrepe iz 1. stebra SKP. Sprejem je predviden takoj, ko bo dosežen dogovor o VFO. Prav tako trenutno še ni znano ali bo prehodno obdobje vključevalo le koledarsko leto 2021 ali tudi koledarsko leto 2022. Spremembe shem neposrednih plačil, ki bodo notificirane za koledarsko leto 2021 se bodo, v primeru, da bo prehodno obdobje podaljšano, izvajale tudi v koledarskem letu 2022.

Na podlagi naštetega je bil oblikovan predlog, ki je predstavljen v nadaljevanju. V kolikor bi po notifikaciji prejeli pripombe Evropske Komisije, ki bi zahtevale spremembe načrtovane nove sheme, bo Vlada Republike Slovenije obravnavala dodatne spremembe in jih vključila v uredbu o spremembah in dopolnitvah uredbe, ki ureja sheme neposrednih plačil.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: -nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja -razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna -razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I.Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
II.Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: (Samo če izberete NE pod točko 6.a.) Kratka obrazložitev	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: -pristojnosti občin, -delovanje občin, -financiranje občin.	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: –Skupnosti občin Slovenije SOS: NE –Združenju občin Slovenije ZOS: NE –Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: –v celoti, –večinoma, –delno, –niso bili upoštevani. Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	NE
Gradivo v prilogi ni bilo objavljeno, saj so bile izbrane možnosti, ki jih imajo države članice na voljo, v skladu z EU zakonodajo. O predlogu sprememb se je dne 5. 3. 2020 razpravljalo tudi na seji Sveta za kmetijstvo in podeželje RS. Prav tako so socialni partnerji in NVO seznanjeni, da je predlog sklepa v postopku sprejemanja na Vladi.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Dr. Aleksandra Pivec ministrica	

Spremembe shem neposrednih plačil za leto 2021

I. Uvod

Gradivo je podlaga za odločanje o spremembi shem neposrednih plačil za koledarsko leto 2021. Konkretno se spremembe nanašajo na sheme proizvodno vezanih podpor, o čemer mora Slovenija, v skladu s 53. členom Uredbe (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore v okviru skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 637/2008 in Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 (UL L št. 347 z dne 20.12.2013, str. 608) zadnjič spremenjene z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2020/756 z dne 1. aprila 2020 o spremembi prilog II in III k Uredbi (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 179 z dne 9. 6. 2020, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1307/2013/EU), obvestiti Komisijo najkasneje 1. avgusta 2020. Gradivo povzema ključne elemente sprejete reforme neposrednih plačil v okviru skupne kmetijske politike (SKP) v Sloveniji in cilje, ki se zasledujejo ter nato predstavi predlog sprememb sheme proizvodno vezanih podpor v Sloveniji za leto 2021, vključno s finančnimi posledicami.

Vlada Republike Slovenije je dne 12.6.2014 s sklepom številka 33000-6/2014/10 določila Model reforme neposrednih plačil v Sloveniji za obdobje 2015–2020. Z dnem 6.10.2016 pa je s sklepom številka 33000-2/2016/10 določila Spremembe Modela reforme neposrednih plačil v Sloveniji za obdobje 2015–2020.

II. KLJUČNI ELEMENTI REFORME NEPOSREDNIH PLAČIL 2015 – 2020 V OKVIRU SKP

V zadnji reformi skupne kmetijske politike (SKP) EU do leta 2020, sprejeti konec leta 2013, so bile spremenjene tudi sheme neposrednih plačil, ki so še naprej predvsem dohodkovna podpora, s katero se uravnava ekonomski položaj kmetijstva. Od leta 2015 dalje se izvaja nov model neposrednih plačil, ki vključuje shemo osnovnega plačila, zeleno komponento, shemo za mlade kmete, shemo za male kmete, kot tudi proizvodno vezana plačila in od leta 2017 dalje plačilo za območja z naravnimi omejitvami.

Osrednja shema ostaja proizvodno nevezana shema osnovnega plačila (SOP), ki deluje v obliki plačilnih pravic na hektar katerekoli kmetijske površine, a so vrednosti plačilnih pravic predmet t.i. delne konvergence, kar sodi med ključne elemente reforme. Tako se pri shemah neposrednih plačil v čim večji možni meri upošteva položaj vseh proizvodnih usmeritev in obenem skuša zagotoviti, da je nov sistem vpeljan brez večjih pretresov na ravni kmetijskih gospodarstev, kar zadeva obseg sredstev, ki so jih prejela v letu 2015 in jih bodo prejela do leta 2020 v primerjavi z letom 2014. Zato, na ravni posameznega kmetijskega gospodarstva (KMG), vrednosti novo dodeljenih plačilnih pravic za obdobje 2015 – 2020 ohranjajo določen delež (preteklih) zgodovinskih dodatkov posameznega KMG, določen delež razlik zaradi višjih podpor za njive kot pa za travinje v 2007 - 2014 ter upoštevajo se plačila za ekstenzivno rejo ženskih govedi (ERŽ), ki jih je za 2014 prejelo KMG. Rezultat delne konvergence bo, da bodo leta 2019 vrednosti plačilnih pravic še vedno različne, vendar nobena ne bo pod 60%

nacionalnega povprečja (96,34 EUR). Od vključno leta 2016 naprej je dodelitev plačilnih pravic možna le iz nacionalne rezerve za mlade kmete in za tiste kmete, ki so začeli s kmetijsko dejavnostjo.

Obenem daje reforma večji poudarek trajnostnemu razvoju kmetijstva in, podobno kot pri ukrepih razvoja podeželja, omogoča državam članicam, da del sredstev namenijo določenim področjem. Zato so se z letom 2015 uvedle nove sheme.

Plačilo za zeleno komponento: Vsa KMG, ki uveljavljajo osnovno plačilo, morajo obvezno zagotoviti kmetijske prakse, ki ugodno vplivajo na podnebje in okolje, in sicer i) diverzifikacijo kmetijskih rastlin (KMG z več kot 10 ha njiv morajo imeti dve ali tri različne kmetijske rastline), ii) površine z ekološkim pomenom (KMG z več kot 15 ha njiv morajo vsaj 5 % njiv imeti v prahi, pod rastlinami, ki vežejo dušik, ali pa nameniti za naknadne posevke) in iii) ohranjanje okoljsko občutljivega trajnega travinja (KMG, ki imajo te površine, jih ne smejo preorati ali pa spremeniti v njivo, trajni nasad ali v nekmetijsko rabo). Plačilo na ha ni omejeno le na KMG, ki izvajajo kmetijske prakse, niti ni enako za vsak ha kmetijskih površin, temveč je različno za vsako posamezno KMG, saj predstavlja približno 55 % skupnega zneska osnovnega plačila, ki se odobri KMG za tekoče leto. Delež se določi vsako leto in velja za vsa KMG.

Plačilo za mlade kmete: Plačilo se izračuna vsako leto tako, da se število plačilnih pravic (največ 90), ki jih mladi kmet uveljavlja, pomnoži z 70,71 EUR, kar ustreza 25 % nacionalnega povprečnega plačila na hektar. Plačilo je namenjeno mlademu nosilcu KMG, ki prvič vzpostavlja kot nosilec KMG ali ga je vzpostavil petih letih pred prvo predložitvijo vloge za to plačilo in v letu prve predložitve vloge ni starejši od 40 let.

Sheme proizvodno vezanih podpor: Slovenija izvaja štiri sheme, in sicer podporo za strna žita, za mleko v gorskih območjih, za rejo govedi in za zelenjadnice. Plačilo se za posamezno podporo izračuna vsako leto in je odvisno od števila upravičenih površin/živali. Do leta 2017 se je izvajala tudi podpora za beljakovinske rastline.

Plačilo za območja z naravnimi omejitvami: Podpora se izvaja od leta 2017 dalje. Plačilo se dodeli za kmetijske površine na gorskem območju z nagibom od najmanj 35 % do 50 % in z nagibom najmanj 50 %, kar pomeni, da obstajata za namen te sheme dve regiji in za vsako regijo finančna ovojnica. Tako je za kmetijske površine z nagibom od najmanj 35 % do 50 % predvidena okvirna višina podpore na hektar 50 EUR in za kmetijske površine z nagibom najmanj 50 % 100 EUR na hektar, vendar sta omenjena zneska podpore višja ali nižja, odvisno od števila upravičenih hektarjev za posamezno regijo.

Shema za male kmete: Vstop v shemo je bil možen le z letom 2015, medtem ko je izstop možen tudi po letu 2015. KMG, ki se je vključil v shemo za male kmete, ni zavezano za izvajanje zelene komponente in se ga, če ne uveljavlja ukrepov razvoja podeželja na površino, ne preverja v okviru navzkrižne skladnosti. Vendar mora ohranjati vsaj tolikšno število hektarjev kmetijskih površin za kolikor je v letu 2015 prejel plačilnih pravic. Višina skupnega zneska za posamezno leto je enaka seštevku njegovih plačil za druge sheme neposrednih plačil za leto 2015, a ne več kot 1.050,00 evrov.

Splošni pogoji: Bolj ciljno usmerjanje neposrednih plačil, ki ga je uvedla reforma, se odraža tudi v nekaterih novih splošnih pogojih za prejemanje neposrednih plačil: t.i. aktiven kmet, minimalna velikost KMG (1 ha upravičenih kmetijskih zemljišč) in zmanjšanje izplačil osnovnega plačila pri večjih kmetijskih gospodarstvih.

Z opisanim modelom neposrednih plačil se zasledujejo zlasti sledeči **cilji kmetijske politike v Sloveniji:**

- zagotavljanje stabilnih proizvodnih in ekonomskih razmer za kmetijstvo;
- prestrukturiranje in dvig konkurenčnosti kmetijstva in povezanih panog;
- ohranjanje rodnosti tal in proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč;

- krepitev zagotavljanja javnih dobrin kmetijstva na področju varstva okolja in ohranjanja kulturne krajine;
- socialno vzdržen in skladen razvoj podeželja.

Slovenija ima za neposredna plačila za koledarsko obdobje 2015 – 2020 na voljo okoli 815 milijonov evrov. Reforma neposrednih plačil je uvedla tudi postopno večje poenotenje plačil med državami članicami do koledarskega leta 2019 (zunanja konvergenca), kar se odraža v višini nacionalnih zgornji mej za neposredna plačila, o katerih je bil sprejet dogovor v okviru Večletnega finančnega okvirja 2014–2020. Slovenija je na ta račun izgubila 4 % sredstev.

Letne finančne ovojnice po shemah neposrednih plačila v obdobju 2015 - 2020 (EUR):

	2015	2016	2017	2018	2019, 2020
Neposredna plačila*	137.987.000,00	136.997.000,00	136.003.000,00	135.141.000,00	134.278.000,00
SOP**	74.802.752,70	73.581.000,00	73.619.000,00	74.288.000,00	75.233.000,00
Zelena komponenta	41.396.100,00	41.099.100,00	40.800.900,00	40.542.300,00	40.283.400,00
Mladi kmetje	1.379.870,00	2.055.000,00	2.040.000,00	2.027.000,00	2.014.000,00
Strna žita	6.899.350,00	6.849.850,00	6.800.150,00	6.757.050,00	6.713.900,00
Mleko v GO	4.829.545,00	4.794.895,00	4.760.105,00	4.729.935,00	4.699.730,00
Reja govedi	4.139.610,00	4.109.910,00	4.080.090,00	4.054.230,00	4.028.340,00
Zelenjadnice	2.069.805,00	2.054.955,00	2.040.045,00	2.027.115,00	2.014.170,00
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami			2.149.000,00	2.135.000,00	2.122.000,00
Beljak. rastline	2.759.740,00	2.739.940,00			

* nacionalna zgornja meja za Slovenijo iz Priloge II Uredbe 1307/2013/EU

** uporabljen je t.i. mehanizem »overbookinga«, ovojnica vključuje nacionalno rezervo.

Ostale ovojnice so povzete po Izvedbenih uredbah Komisije (EU) o določitvi zgornjih mej proračuna za posamezno leto za nekatere sheme neposrednih podpor iz Uredbe (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (uredba EU 2016/699/EU, 2017/1272/EU, 2018/891/EU in 2019/1174/EU).

III. PODLAGE ZA SPREMEMBE SHEM NEPOSREDNIH PLAČIL ZA LETO 2021

Podlage za odločitev o spremembi modela reforme v Sloveniji so:

- Pravna podlaga - Uredba 1307/2013/EU in drugi veljavni predpisi EU na tem področju: Model shem neposrednih plačil je v določenih delih možno **vsebinsko spreminjati** letno (npr. delež za ovojnico za plačilo za mlade kmete, uvesti prerazporeditveno plačilo), medtem ko se pri proizvodno vezanih podporah lahko uvedejo spremembe (nove sheme, ukinitve ali le prilagoditev pogojev upravičenosti pri obstoječih shemah), pri čemer je rok za obvestilo Komisije, v skladu s 53. členom Uredbe 1307/2013/EU o odločitvi 1. avgust predhodnega leta.
- Morebitne nove sheme (npr. proizvodno vezane podpore, plačilo za območja z naravnimi omejitvami) se financirajo s prerazporeditvijo sredstev iz obstoječih shem, npr. znižanje ovojnice za shemo osnovnega plačila (z znižanjem vrednosti vseh že dodeljenih plačilnih pravic) ali pa z znižanjem ovojnic za obstoječe proizvodno vezane podpore, ker mora skupen obseg sredstev za neposredna plačila ostati nespremenjen. Osnovno pravilo, da se za proizvodno vezane podpore lahko skupno nameni največ 15 %, če je znotraj tega 2 %

namenjeno beljakovinskim rastlinam, ostaja nespremenjeno. Za leto 2017 in vsa naslednja leta se nameni 13 %. Utemeljitev je nujna tudi, če se le zniža ovojnico za posamezno proizvodno vezano podporo, saj se s spremembo višine podpor spreminja tudi "targetting".

- Uredba (EU) št. 1307/2013 formalno ni časovno omejena, zato se uporabljala dokler ni uradno razveljavljena. Vendar ta uredba ne vsebuje nacionalnih zgornjih mej za leta po koledarskem letu 2020, kar pa je finančno leto 2021 in že sodi v Večletni finančni okvir (nadalje v besedilu: VFO) 2021-2027. Zato jo bo potrebno spremeniti tako, da bo vključevala ustrezne nacionalne zgornje meje, ko bo dosežen politični dogovor za VFO 2021 -2027. Glede na potek dosedanjih razprav o reformi 2021-2027 in zamude pri sprejemu VFO 2021-2027 se načrtuje tudi prehodno obdobje. V postopku obravnave je predlog t.i. prehodne uredbe, ki pokriva tako ukrepe razvoja podeželja kot tudi neposredna plačila in tržno cenovne ukrepe iz 1. stebra SKP. Sprejem je predviden takoj, ko bo dosežen dogovor o VFO. Prav tako trenutno še ni znano ali bo predhodno obdobje vključevalo le koledarsko leto 2021 ali tudi koledarsko leto 2022. Spremembe shem neposrednih plačil, ki bodo notificirane za koledarsko leto 2021 se bodo v primeru, da bo prehodno obdobje podaljšano, izvajale tudi v koledarskem letu 2022.
- Veljavna uredba 1307/2013 in predlog prehodne uredbe, ki je v obravnavi, določata pravno podlago za vzporedno pripravo predloga sprememb shem neposrednih plačil za leto 2021.
- Stališča in predlogi stanovskih in nevladnih organizacij.

Na podlagi naštetega je bil oblikovan predlog, ki je predstavljen v nadaljevanju. V kolikor bi po notifikaciji prejeli pripombe Evropske Komisije, ki bi zahtevale spremembe načrtovane nove sheme, bo Vlada Republike Slovenije obravnavala dodatne spremembe in jih vključila v uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe, ki ureja sheme neposrednih plačil.

IV. PREDLOG SPREMEMB

IV.1 Proizvodno vezana podpora za rejo drobnice

Reja drobnice je v Sloveniji tradicionalna kmetijska dejavnost, ki pomembno deluje proti zaraščanju kmetijskih površin. V Sloveniji je 60 % KZU pokritih s travinjem, kar jo uvršča med države članice z najvišjim odstotkom travnatih površin. Od tega večino travinja predstavlja »trajno travinje«, ki ga zaradi razgibanega reliefa, skalovitosti, neugodnega talnega vodnega režima ali plitvih tal ni mogoče spremeniti v orna zemljišča. Nadalje je v Sloveniji okoli 75 % kmetijskih površin na območjih z neugodnimi razmerami za kmetovanje, večinoma v gorskih in gričevnatih predelih. Reja drobnice je sektor, ki kmetijam omogoča, da lahko izkoristijo prednost travinja in območij z omejenimi možnostmi za kmetovanje.

Drobnica zaradi načina prehranjevalnih vzorcev pomaga ohranjati biotsko raznovrstnost rastlinskih ekosistemov, vzreja avtohtonih in tradicionalnih pasem pa živalske ekosisteme, kar varuje okolje in ohranja kulturno krajino. Večina rej se nahaja v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in so ekstenzivne.

Težave, s katerimi se srečuje sektor reje drobnice v Sloveniji so upad števila živali, nizka obtežba kmetijskih gospodarstev z drobnico, majhne črede na kmetijskih gospodarstvih, večinoma gre za tradicionalne reje, tudi za avtohtone pasme s stopnjo ogroženosti kritična in ogrožena. Sektor drobnice ni dohodkovno donosen in kot tak ni zanimiv za mlade kmete, zato se starostna struktura slabša. Glede na povprečje EU je v Sloveniji tudi nizka poraba mesa drobnice.

V Sloveniji drobnico redijo na preko 7.100 kmetijskih gospodarstvih. Pri tem ovce predstavljajo preko 80 % glav drobnice. Tako smo leta 2009 redili 138.100 ovc in 29.900 koz, po padcu števila živali pa redimo nekaj manj kot 110.000 ovc in 25.000 koz v letu 2018. 70 % od vseh gospodarstev z drobnico ima manj od 2 GVŽ drobnice. V Sloveniji je pomemben delež drobnice (27,3 %) vključene v EKO kontrolo.

Statistični podatki kažejo, da se je po hitri rasti obsega reje do leta 2009, ko je število drobnice znašalo 168.004 glav, trend obrnil navzdol. Tako je stalež leta 2013 znašal 130.019 živali in se je v letih 2014 do 2018 ustalil na povprečno 136.600 živalih.

Obdobje 2009-2010 je bilo relativno stabilno za rejo drobnice. Nato se je prihodkovno-stroškovno razmerje v letih 2011-2013 poslabšalo. Po ponovno nekoliko boljšem obdobju 2015–2017 so se razmere za rejo drobnice v letu 2018 poslabšale, prihodkovno-stroškovno razmerje je ostalo približno odstotek nad ravni povprečja obdobja 2013–2017.

Koeficient ekonomičnosti¹ reje jagnjet je količnik med vrednostjo proizvodnje, ki upošteva tudi vrednost neposrednih plačil, ter stroški rejca pri reji drobnice. Koeficient je v letih 2009-2013 padal (od 0,785 to 0,626) v letih 2014-2019 pa je ostal na nizkem povprečnem nivoju (0,694). Koeficient ekonomičnosti reje jagnjet je že vse obdobje od leta 2009 pod 1 in je najnižji med vsemi živinorejskimi panogami.

Zaradi zmanjšane odkupa ovčjega in kozjega mesa ter s tem povečanja stroškov reje na kmetijskih gospodarstvih zaradi epidemije COVID-19 je sektor reje drobnice utrpel več kot 20 % izpad dohodka. Vlada Republike Slovenije je tako na podlagi četrtega odstavka 74. člena Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20 in 61/20), izdala Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pri reji drobnice zaradi epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 78/20).

Doseženi ekonomski rezultati, ki so se v referenčnem obdobju 2009-2013 slabšali in se v naslednjem obdobju 2014-2019 niso bistveno izboljšali, izkazujejo, da obstaja realno tveganje za opuščanje reje drobnice in s tem upad števila živali. Obseg proizvodno nevezanih neposrednih plačil, ki predstavlja pomemben ukrep za dopolnjevanje dohodkov rejcev, ob sedanji višini ni zadosten.

Našteto narekuje uporabo proizvodno vezanih podpor za rejo drobnice za koledarsko leto 2021 v skladu z 52. členom Uredbe 1307/2013/EU, s ciljem, da se prepreči poslabšanje ekonomskih rezultatov, da ohranimo število drobnice vsaj na sedanji ravni oziroma na ravni stanja v letu 2009 referenčnega obdobja 2009-2013, da bi preprečili opuščanje reje drobnice, ki se nahaja na območjih neugodnih za kmetovanje. Na teh območjih se lahko le z rejo drobnice preprečuje zaraščanje kmetijskih površin.

Predvideno je, da se podpora dodeli nosilcem kmetijskega gospodarstva, ki na dan 1. februar tekočega leta redijo 14 ali več ovc oz. koz, ki so do takrat najmanj enkrat jagnjile oz. jarile ali so na ta dan stare najmanj eno leto. Nosilec KMG prijavi število drobnice, ki izpolnjujejo starostni ali jaritveni oz. jagnitveni pogoj, na zahtevku za podporo in to število se administrativno kontrolira s podatkom iz CRD na dan 1. februar tekočega leta. Prav tako mora biti enako število drobnice, ki tudi izpolnjujejo starostni ali jaritveni oz. jagnitveni pogoj, prisotno na kmetijskem gospodarstvu do 31. oktobra tekočega leta. Drobnica mora biti označena v skladu z določili predpisov o označevanju in registraciji drobnice ter vpisana v register drobnice na kmetijskem gospodarstvu.

Za ukrep se bo leta 2021 in v primeru podaljšanega prehodnega obdobja tudi za leto 2022 namenilo do 1,4 % letne nacionalne zgornje meje iz Priloge II Uredbe 1307/2013/EU. Sredstva se bodo zagotovila iz dela proizvodno vezanih podpor tako, da se bodo, skladno s 53. členom Uredbe 1307/2013/EU, linearno znižale vrednosti podpore vseh preostalih proizvodno vezanih plačil.

Predvidoma bo do podpore upravičenih okoli 65.000 živali, pri čemer bo znašala okvirna višina sredstev 28,94 EUR na upravičeno žival. Pri izračunu vrednosti na žival je uporabljena enaka vrednost nacionalne zgornje meje za neposredna plačila kot za koledarsko leto 2020 (134.278.000 EUR). Končna višina podpore bo odvisna od vrednosti nacionalne zgornje meje za neposredna plačila za koledarsko leto 2021 ter dejanskega števila upravičenih živali.

¹ Po modelnih kalkulacijah KIS

IV. 2 Proizvodno vezana podpora za zelenjadnice

Iz seznama upravičenih zelenjadnic se črta repa, ker se lahko uporablja kot zelenjadnica ali poljščina in zato ne dosega namena tega ukrepa, ki je spodbujanje pridelave zelenjave. Opažamo namreč velik porast v površini hektarjev od leta 2019 dalje, ko smo zaradi zahtev po večjem upoštevanju tehnologij pridelave uvedli minimalno prisotnost zelenjadnice 60 dni po izboru pridelovalcev v razširjenem obdobju od oddaje zbirne vloge do 15. oktobra tekočega leta. S to spremembo se ne spreminja namen ukrepa, torej podpora tržnim in netržnim proizvajalcem zelenjadnic.

V. FINANČNE POSLEDICE

Odločitev o spremembi shem neposrednih plačil v Sloveniji nima neposrednih finančnih posledic, temveč se spremeni razdelitev sredstev letne finančne zgornje meje za neposredna plačila za Slovenijo. Pri proizvodno vezanih podporah se letne finančne ovojnice linearno znižajo in se pridobljena sredstva na račun tega nižanja prerazporedijo na letno finančno ovojnico za novo proizvodno vezano podporo. Zaradi omenjenega nižanja sredstev se od leta 2021 za vsako obstoječo proizvodno vezano plačilo nameni za 0,35 % manj sredstev kot trenutno znašajo ovojnice za obstoječe proizvodno vezane podpore. Tako se bo od leta 2021 za strna žita namesto 5 % nacionalne ovojnice za neposredna plačila namenilo 4,65 %, za mleko v GO se bo namesto 3,5 % namenilo 3,15 %, za rejo govedi namesto 3 % se nameni 2,65 % in za zelenjadnice se od leta 2021 namesto 1,5 % nameni 1,15 %. S tako pridobljenimi sredstvi se za novo proizvodno vezano podpro za rejo drobnice lahko nameni do 1,4 % (1,88 mio EUR) nacionalne zgornje meje za sheme neposrednih plačil. Nov večletni finančni okvir na ravni EU še ni sprejet, kar pomeni, da sredstva za obdobje 2020 do 2022, ki bodo del prehodnega obdobja, še niso določena.

Odločitev o črtanju repe pri proizvodno vezani podpori za zelenjadnice nima finančnih posledic. Zaradi črtanja repe bo pri podpori zajetih nekaj manj upravičenih hektarjev zelenjadnic, kar pomeni, da se podpora na hektar lahko zviša oziroma ostane na približno enaki vrednosti, ker se bo hkrati pri podpori znižala finančna ovojnica zaradi uvedbe nove proizvodno vezane podpore za drobnico.

Novo letne finančne ovojnice po shemah neposrednih plačil za leto 2021 (primerjava z letom 2020):

Shema	2020	2021
Neposredna plačila*	134.278.000,00	134.278.000***
SOP**	75.223.000,00	75.223.000,00
Zelena komponenta	40.283.400,00	40.283.400,00
Mladi kmetje	2.014.170,00	2.014.170,00
Območja z naravnimi omejitvami	2.121.592,40	2.121.592,40
Strna žita	6.713.900,00	6.243.927,00
Mleko v gorskih območjih	4.699.730,00	4.229.757,00
Reja govedi	4.028.340,00	3.558.367,00

<i>Zelenjadnice</i>	2.014.170,00	1.544.197,00
<i>Beljakovinske rastline</i>		/
<i>Drobnica</i>	/	1.879.892,00

* Nacionalna zgornja meja za Slovenijo iz Priloge II Uredbe 1307/2013/EU.

** Ovojnice za SOP je bila v skladu z drugim odstavkom 22. člena Uredbe (EU) 1307/2013 v obdobju 2015-2017 povečana na podlagi 0,3 %, v obdobju 2017-2019 na podlagi 1,5 %, od leta 2019 dalje pa je povečana za 3 % ustrezne letne nacionalne zgornje meje iz Priloge II Uredbe 1307/2013/EU, potem ko se odšteje znesek, ki izhaja iz uporabe prvega odstavka 47. člena Uredbe 1307/2013/ EU. Odločitev o povečanju ovojnice omogoči skoraj 100 % izkoriščenost sredstev za neposredna plačila, saj se vsem nosilcem KMG na podlagi neizkoriščenih sredstev poveča vrednost plačilnih pravic in/ali se poveča obseg nacionalne rezerve sheme osnovnega plačila. Prav tako povečanje omogoči, da se manjkajoča sredstva za plačilo za mlade kmete v celoti pridobijo iz nacionalne rezerve in ne z linearnim znižanjem letnih izplačil osnovnega plačila. Pri tem neizkoriščena sredstva v tekočem letu nastajajo zaradi uporabe upravnih kazni ter plačilnih pravic, ki jih kmetje v tekočem letu ne uveljavljajo oziroma jih ne uveljavljajo v dveh zaporednih letih in so izdvojena v nacionalno rezervo. Pri povečanju SOP ovojnice se z odobrenimi izplačili neposrednih plačil ne sme preseči nacionalne ovojnice za sheme neposrednih plačil iz Priloge II Uredbe 1307/2013/EU. V primeru preseganja nacionalne ovojnice bi bilo potrebno vsem upravičencem KMG za zadevno leto linearno znižati odobreni zneski neposrednih plačil.

*** Letne nacionalne zgornje meje za neposredna plačila po letu 2020 so še predmet usklajevanja VFO 2021-2027. Zato je v gradivu za spremembe shem neposrednih plačil za koledarsko leto 2021 uporabljena enaka vrednost nacionalne ovojnice kot za koledarsko leto 2020 (134.278.000 €).